

**Polityka Ochrony Dzieci i Młodzieży
oraz Osób Bezradnych
w Działalności
Opiekuńczo – Wychowawczej
i Duszpasterskiej
Zgromadzenia Sióstr Urszulanek
Serca Jezusa Konającego**

USJK_SOM

2024

SPIS TREŚCI

1. Preambuła	4
2. Objaśnienie terminów.....	6
3. Wykaz aktów prawnych	10
CZĘŚĆ I STANDARDY OCHRONY.....	12
STANDARD 1 Polityka bezpieczeństwa – stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w działalności opiekuńczo-wychowawczej i duszpasterskiej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK.	12
STANDARD 2 Weryfikacja, delegowanie i edukacja osób pracujących z dziećmi	14
STANDARD 3 Procedury sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania oraz zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym.....	15
STANDARD 4 Wspólna praca w dziele ochrony dzieci, młodzieży i osób bezradnych	18
STANDARD 5 Edukacja dzieci o ochronie własnych granic.....	19
STANDARD 6 Szkolenia i stałe wsparcie dla osób zajmujących się wychowaniem i pracą z dziećmi.....	20
STANDARD 7 Monitoring standardów.....	21
CZĘŚĆ II WSKAZANIA SZCZEGÓŁOWE	22
1. Zasady udostępniania rodzicom i podopiecznym standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania.....	22
2. Kodeks zachowań wobec dzieci i młodzieży będących pod opieką Sióstr Urszulanek SJK	23
3. Relacje rówieśnicze	27
4. Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku w działalności opiekuńczo – wychowawczej i duszpasterskiej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK	29
Utrwalanie wizerunku dziecka na terenie placówki/institucji i w czasie uroczystości, imprez zewnętrznych, zorganizowanych wyjazdów.....	29
Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media	30
5. Zasady dostępu dzieci do Internetu	31
6. Procedura interwencji w przypadku ujawnienia treści nielegalnych, szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku, lub w przypadku zdarzeń godzących w bezpieczeństwo dzieci związanych z korzystaniem z Internetu.....	32
7. Wytyczne dla przełożonej Centrum w przypadku oskarżenia o wykorzystanie seksualne osoby małoletniej do 18. roku życia lub osoby bezradnej przez siostrę z podległego jej Centrum lub osoby zaangażowanej w placówce i działalności, której jest organem prowadzącym.....	33

8. Zasady formacji chroniące przed wykorzystaniem seksualnym dzieci i osób bezradnych	42
9. Wykaz numerów oraz instytucji pomagających i wspierających w sytuacjach kryzysowych	43
10. Osoby odpowiedzialne za ochronę dzieci i podejmowanie interwencji w Zgromadzeniu Sióstr Urszulanek SJK:	45

USJK_SOM

1. Preambuła

Z Konstytucji Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego:

Szczególną misją Zgromadzenia w Kościele jest głoszenie Chrystusa – miłości Jego Serca – przez wychowanie i nauczanie dzieci i młodzieży, służbę braciom najbardziej potrzebującym i pokrzywdzonym oraz przez inne formy działania zmierzające do ewangelizacji świata. [pkt. 4]

Jako główne zadanie Zgromadzenie podejmuje nauczanie i wychowanie dzieci i młodzieży. W trosce o pełny rozwój osoby ludzkiej uczestniczy z zaangażowaniem w dzieło chrześcijańskiego wychowania na każdym etapie, przyczyniając się w ten sposób do przemiany świata w duchu cywilizacji miłości. [pkt. 79]

Dokument Polityka Ochrony Dzieci i Młodzieży oraz Osób Bezradnych w Działalności Opiekuńczo – Wychowawczej i Duszpasterskiej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego (dalej: Polityka) stanowi realizację obowiązku prawnego wynikającego z Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw - tzw. Ustawy Kamilka (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606), uwzględniając jednocześnie aktualne normy i przepisy prawa kościelnego. Stanowi on zbiór zasad dotyczących zabezpieczenia dzieci, osób bezradnych przed wszelkimi formami krzywdzenia, zaniedbania, wykorzystania czy przemocy, a także wskazówek na podstawie których osoby pracujące z dziećmi/osobami bezradnymi potrafią zidentyfikować sytuacje stwarzające ryzyko krzywdzenia oraz podjąć właściwe działania profilaktyczne i interwencyjne.

Przemoc jest jednym z głównych zjawisk destruktywnych w życiu człowieka. Godzi ona w osobistą wolność i integralność osoby, narusza jej godność i zmusza do zachowań niezgodnych z jej własną wolą. Niedopuszczalne jest stosowanie przez kogokolwiek wobec dziecka czy osoby bezradnej przemocy w jakiegokolwiek formie. Ważne jest, aby wszystkie osoby, które pracują z dziećmi i osobami bezradnymi podejmowały działania w kierunku uczenia się rozpoznawania tych, którzy potrzebują pomocy i wsparcia oraz bezzwłocznego podejmowania działań w przypadku podejrzeń lub ujawnienia okoliczności, które mogą wskazywać, że dziecku/osobie bezradnej zagraża lub dzieje się krzywda.

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez osoby pracujące z dziećmi i osobami bezradnymi w ramach dzieł i działań duszpasterskich podejmowanych przez Zgromadzenie Sióstr Urszulanek SJK jest działanie dla dobra dzieci i w ich najlepszym interesie, rozumiane zgodnie z prawdą Ewangelii i Katolickiej Nauki Społecznej oraz wskazaniem Założycielki Zgromadzenia, św. Urszuli Ledóchowskiej. Ochrona dzieci/osób bezradnych, w tym prewencja wykorzystania seksualnego wobec dzieci/ osób bezradnych

stanowi integralną część zaangażowania Zgromadzenia w pracę z dziećmi i z młodzieżą. Wspólnota Zgromadzenia i poszczególne siostry zapewniają dzieciom i młodzieży bezpieczne i przejrzyste środowisko wzrostu, które współtworzą wszyscy odpowiedzialni za wspieranie rodziców w przekazywaniu wiary przez nauczanie, wychowywanie i różne formy pracy duszpasterskiej. Szanując granice dzieci wychowujemy je do korzystania z przysługujących im praw i wypełniania przez nie ich własnych obowiązków.

STANDARD 1	Polityka bezpieczeństwa – stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w działalności opiekuńczo – wychowawczej i duszpasterskiej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK.
STANDARD 2	Weryfikacja, delegowanie i edukacja osób pracujących z dziećmi.
STANDARD 3	Procedury sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania oraz zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym
STANDARD 4	Wspólna praca w dziele ochrony dzieci.
STANDARD 5	Edukacja dzieci o ochronie własnych granic.
STANDARD 6	Szkolenia i stałe wsparcie dla osób zajmujących się wychowaniem i pracą z dziećmi.
STANDARD 7	Monitoring standardów.

2. Objaśnienie terminów

Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego (Zgromadzenie) - jedna z licznych gałęzi rodziny urszulańskiej, powołanej do życia w 1535 roku przez św. Anielę Merici, i zostało założone przez św. Urszulę Ledóchowską w 1920 roku. Szczególną misją Zgromadzenia w Kościele jest głoszenie Chrystusa, miłości Jego Serca – przez wychowanie i nauczanie dzieci i młodzieży, służbę braciom najbardziej potrzebującym i pokrzywdzonym oraz przez inne formy działania zmierzające do ewangelizacji świata.

dziecko – każda osoba do ukończenia 18. roku życia. W przypadku Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK dla Dorosłych, Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie w Sieradzu uwzględniając charakter placówki oraz znajdujące się w niej osoby z różnymi niepełnosprawnościami, będziemy mieli do czynienia z **osobami zależnymi** (wynika to z choroby psychicznej oraz niepełnosprawności. Dla nich prawo nie określa limitu wieku. Posługując się terminem **dziecko** w niniejszym dokumencie, będziemy mieli na myśli wszystkich **mieszkańców DPS-u**. Wszyscy oni podlegają ochronie wyznaczonej przez standardy ochrony dzieci.

osoba dorosła bezradna - zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. b Vos Estis Lux Mundi – każda osoba znajdująca się w stanie niepełnosprawności, upośledzeniu fizycznym lub psychicznym albo pozbawiona wolności osobistej, która w rzeczywistości, nawet sporadycznie, ogranicza ich zdolność zrozumienia, chęci lub przeciwstawienia się przestępstwu w inny sposób.

pracownik placówki/działalności/instytucji – osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej.

organizator wyjazdu – osoba/podmiot uprawniony do organizacji wyjazdu dzieci – parafie, wspólnoty religijne, szkoły i placówki, przedsiębiorcy podlegający ustawie o usługach turystycznych, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej.

osoba dopuszczona do działalności z dziećmi – osoba spełniająca określone kryteria, to może być np. wychowawca, opiekun, nauczyciel, lider, pielęgniarka, animatorka itp.

wolontariat – dobrowolna, bezpłatna, świadoma praca na rzecz innych osób lub całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie. Określenie „bezpłatna” nie oznacza „bezinteresowna”, lecz „bez wynagrodzenia materialnego”.

wolontariusz – osoba pracująca na zasadzie wolontariatu. Według ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariuszem jest ten, kto dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz osób, organizacji pozarządowych, a także rozmaitych instytucji działających w różnych obszarach społecznych.

opiekun dziecka – osoba uprawniona do jego reprezentacji, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic/opiekun prawny lub inna osoba uprawniona na podstawie przepisów szczególnych lub orzeczenia sądu).

zgoda opiekuna dziecka – zgoda co najmniej jednego z opiekunów dziecka. W przypadku braku porozumienia między opiekunami dziecka należy poinformować opiekunów o konieczności zgodnej deklaracji lub potrzebie rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinno-opiekuńczy.

dane osobowe – wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

osoba odpowiedzialna za politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem – osoba delegowana przez przełożoną generalną Zgromadzenia do sprawowania nadzoru nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony dzieci.

osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji – zarządca placówki (dyrektor, proboszcz itp.) odpowiedzialny za podejmowanie interwencji w przypadku zaistnienia przemocy.

osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń – osoba wyznaczona przez przełożonego danego dzieła duszpasterskiego, ciesząca się zaufaniem i odpowiednio przygotowana, odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach dotyczących przemocy.

osoba odpowiedzialna za Internet – wyznaczona przez osoby odpowiedzialne w placówce/instytucji/działalności osoba sprawująca nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci na terenie placówki oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie.

cyberprzemoc – wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, mediów społecznościowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Może mieć formę wulgarnych wiadomości, obraźliwych komentarzy (hejt, trolling), rozpowszechniania zdjęć ukazujących dziecko w niekorzystnym świetle, zastraszania, śledzenia (*cyberstalking*), ujawniania tajemnic (*outing*) itp.

„osoba zaufania” – osoba bezpieczna dla dziecka, z którą rozmawia o swojej sytuacji i darzy ją zaufaniem. Może nią być każdy pracownik/wolontariusz wybrany przez dziecko/osobę zależną. „Osoba zaufania” pozostaje w stałym kontakcie z dzieckiem i innymi osobami, które są zaangażowane w pomoc.

krzywdzenie dziecka – przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie. Wyróżnia się pięć podstawowych form krzywdzenia:

- **przemoc fizyczna** wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko lub której dziecko ufa bądź która ma nad

nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

- **przemoc psychiczna** wobec dziecka to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in. niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem a dzieckiem.
- **przemoc duchowa** – odwoływanie się do przekonań religijnych i wiary osoby w celu wyrządzenia jej szkody. Może mieć negatywny wpływ na duchowość osoby poszkodowanej, zwłaszcza gdy dopuszcza się jej osoba posiadająca duchowy autorytet i zaufanie w Kościele.
- **wykorzystywanie seksualne dziecka** to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby (Światowa Organizacja Zdrowia).

Wykorzystania seksualne obejmuje zachowania z kontaktem fizycznym (w tym penetracyjne) oraz bez kontaktu fizycznego, może wtedy przybrać formę seksualizacji, robienia zdjęć lub filmów wideo przedstawiających dzieci o charakterze jednoznacznie seksualnym, zmuszania dzieci do oglądania czynności seksualnych lub wzięcia w nich udziału lub zmuszania dzieci do uprawiania seksu lub angażowania się w czynności seksualne z innymi dziećmi lub dorosłymi. Obejmuje również wyzyskiwanie seksualne dzieci, czyli czerpanie zysku np. z pornografii z udziałem dzieci lub prostytutki dziecięcej. **Grooming (wobec dziecka)** – zachowania, których celem jest przygotowanie dziecka do wykorzystywania seksualnego. Obejmuje nawiązanie szczególnej relacji z dzieckiem, często również warunkowanie rodziców i innych dorosłych oraz osłabienie ich czujności, aby myśleli, że relacja z dzieckiem jest normalna i pozytywna.

- ✓ Wykorzystanie seksualne dziecka poniżej 15. roku życia

Dziecko, które nie ukończyło 15. roku życia, nie ma zdolności prawnej do wyrażenia zgody na aktywność seksualną. Obcowanie seksualne z taką osobą i inne czynności seksualne, a nawet namawianie do nich są zakazane, niezależnie od tego, czy dziecko było zmuszane, czy dobrowolnie się na tę czynność zgodziło (art. 200 k.k.). Każda osoba, która uzyskała wiarygodną informację o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na wykorzystaniu seksualnym dziecka poniżej 15. roku

życia, ma obowiązek zawiadomienia organów ścigania – niewypełnienie tego obowiązku zagrożone jest karą pozbawienia wolności do lat 3 (art. 240 k.k.).

✓ Wykorzystanie seksualne dziecka powyżej 15. roku życia

Polskie prawo chroni przed przestępstwami w sferze seksualnej również osoby powyżej 15. roku życia. Zakazane jest doprowadzenie do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej, stosując przemoc, groźbę lub podstęp (art. 197 k.k.). Karane jest także doprowadzenie do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej poprzez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia innej osoby (zob. art. 199 k.k.). Ponadto surowo karane jest także wykorzystanie bezradności, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej w celu doprowadzenia do czynności seksualnych (art. 198 k.k.).

✓ Wykorzystanie seksualne rówieśnicze

Dzieci mogą doświadczać wykorzystania seksualnego nie tylko ze strony osób dorosłych, ale także rówieśników. Sprawca czynu zabronionego będącego przestępstwem podlega, co do zasady, pełnej odpowiedzialności po ukończeniu 17. roku życia, natomiast przed ukończeniem 17 lat odpowiada według zasad określonych w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

- **zaniedbywanie dziecka** to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.
- **przemoc rówieśnicza (agresja rówieśnicza, *bullying*)** występuje, gdy dziecko doświadcza różnych form przemocy ze strony rówieśników, bezpośrednio lub z użyciem technologii komunikacyjnych (Internetu i telefonów komórkowych). Ma miejsce wtedy, gdy działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność, ma charakter systematyczny (powtarzalność, a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie, relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie, fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie, materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów, wykorzystanie seksualne (np. dotykanie intymnych części ciała lub zmuszanie do stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych przez rówieśnika, przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią.

3. Wykaz aktów prawnych

Akty prawa powszechnego

k.k. - Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17 z późn. zm.).

k.p.k. - Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 37 z późn. zm.).

Ustawa Kamilka - Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606).

RODO - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm.).

Akty prawa Kościoła

KPK - Konstytucja Apostolska Codex Iuris Canonici Kodeks Prawa Kanonicznego, promulgowany przez Ojca Świętego Jana Pawła II w dniu 25 stycznia 1983 roku, „Acta Apostolicae Sedis” 75 (1983).

Sacramentorum sanctitatis tutela – List Apostolski „Motu Proprio” „Sacramentorum sanctitatis tutela” Ojca Świętego Jana Pawła II, promulgowany dnia 30 kwietnia 2001, „Acta Apostolicae Sedis” 93 (2001), s. 737–739.

https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/la/motu_proprio/documents/hf_jp-ii_motu-proprio_20020110_sacramentorum-sanctitatis-tutela.html

Vos Estis Lux Mundi – List Apostolski „Motu Proprio” „Vos Estis Lux Mundi” Ojca Świętego Franciszka promulgowane dnia 30 kwietnia 2023 roku, uchylający poprzedni List apostolski „Motu Proprio” promulgowany dnia 7 maja 2019 r.

<https://ochrona.episkopat.pl/dokumenty/vos-estis-lux-mundi-motu-proprio-papieza-franciszka-aktualizacja-2023/>

Wytyczne KEP – Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia z dnia 8 października 2014 roku, znowelizowane na mocy uchwały nr 14/384/2019 z dnia 8 października 2019 roku. „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 31 (2019), s. 261–270.

<https://ochrona.episkopat.pl/dokumenty/wytyczne-dotyczace-wstepnego-dochodzenia-kanonicznego-w-przypadku-oskarzen-duchownych-o-czyny-przeciwko->

szostemu-przykazaniu-dekalogu-z-osoba-niepelnoletnia-ponizej-osiemnastego-roku-zycia-2/

Dekret - Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim wydany przez Konferencję Episkopatu Polski, w dniu 13 marca 2018 r., podczas 378. Zebrania Plenarnego w Warszawie, na podstawie kan. 455 Kodeksu Prawa Kanonicznego, w związku z art. 18 Statutu KEP, po uzyskaniu specjalnego zezwolenia Stolicy Apostolskiej z dnia 3 czerwca 2017 r.

USJK_SOM

CZĘŚĆ I

STANDARDY OCHRONY

STANDARD 1

Polityka bezpieczeństwa – stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w działalności opiekuńczo-wychowawczej i duszpasterskiej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK.

1. Ochrona dzieci, osób bezradnych przed jakąkolwiek formą przemocy stanowi integralną część zaangażowania Zgromadzenia w pracę wychowawczą, opiekuńczą, edukacyjną, związaną z rozwojem duchowym, wypoczynkiem, świadczeniem porad psychologicznych. Wspólnota Zgromadzenia i poszczególne siostry zapewniają dzieciom, osobom bezradnym bezpieczne i przejrzyste środowisko wzrostu, które nie tylko ma chronić przed krzywdzeniem, ale także być gwarantem ich rozwoju osobistego i duchowego.
2. Głównymi odpowiedzialnymi za tworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska we wszelkich formach pracy i działalności wśród dzieci, młodzieży i osób bezradnych są przełożona generalna, przełożone Centrum i przełożone lokalne natomiast w dziełach prowadzonych przez Zgromadzenie (szkoła, przedszkola, domy dziecka, DPS, świetlice) odpowiedzialność ta spoczywa na dyrektorce/kierownicze danej placówki, a we wszelkich formach działalności związanej z rozwojem duchowym, świadczeniem porad psychologicznych, wypoczynkiem i innych, na osobie wyznaczonej przez przełożonych do pełnienia posługi w danym dziele duszpasterskim.
3. Przełożona generalna wyznacza osobę koordynującą działalność prewencyjną na skalę ogólnopolską, jest nią delegatka ds. ochrony dzieci i młodzieży.
4. Do obowiązków delegatki ds. ochrony dzieci i młodzieży należy:
 - 1) pomoc w przygotowaniu standardów w działalności opiekuńczo-wychowawczej i duszpasterskiej Zgromadzenia;
 - 2) pomoc w zorganizowaniu szkoleń dla osób odpowiedzialnych w placówkach/działalności, a także pracowników, wolontariuszy, animatorów;
 - 3) upowszechnianie odpowiednich materiałów związanych z prewencją;
 - 4) wspieranie osób odpowiedzialnych za prewencję w dziełach i grupach apostołskich animowanych przez siostry;
 - 5) współpraca odpowiednimi o organami państwowymi i kościelnymi odpowiedzialnymi za prewencję.
5. We wszystkich dziełach edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych oraz we wszystkich formach działalności duszpasterskiej skierowanych do dzieci, prowadzonych przez Zgromadzenie, został opracowany i wprowadzony w życie wewnętrzny dokument, w którym zawarta jest polityka ochrony przebywających tam dzieci i osób bezradnych zgodnie z obowiązującymi standardami wyznaczonymi zarówno przez dokumenty państwowe (m. in. Ustawę Kamilka, k.k.), jak i wskazania wynikające z Wytycznych Kościoła katolickiego w Polsce.

6. Polityka określa:
 - 1) czynniki ryzyka i czynniki chroniące specyficzne dla danych środowisk, w których przebywają dzieci/osoby bezradne;
 - 2) zasady bezpiecznej rekrutacji personelu;
 - 3) zasady bezpiecznych relacji dorosły – dziecko/osoba bezradna i dziecko – dziecko;
 - 4) zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci/osób bezradnych;
 - 5) zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych;
 - 6) sposób reagowania w instytucji/organizacji/ działalności na przypadki podejrzenia, że dziecko/osoba bezradna doświadcza krzywdzenia i zasady prowadzenia rejestru interwencji.
7. Polityka dotyczy wszystkich osób zaangażowanych w pracę z dziećmi, osobami bezradnymi (pracowników, współpracowników, stażystów, wolontariuszy, animatorów – na wszystkich szczeblach organizacji).
8. W opracowanie zaangażowani są osoby pracujące z dziećmi a także same dzieci oraz ich rodzice/opiekunowie.
9. Polityka jest opublikowana i szeroko promowana wśród całego personelu, rodziców i dzieci/osób bezradnych, a poszczególne grupy są z nią aktywnie zapoznawane poprzez działania edukacyjne i informacyjne.
10. Polityka jest stale dostępna do wglądu dla wszystkich pracowników oraz rodziców/opiekunów dzieci. Dzieci zostają zaznajomione z nią w sposób dostosowany do ich możliwości rozumienia.
11. Szczegółowe wskazania dla opracowania i wdrożenia w poszczególnych placówkach i formach działalności duszpasterskiej znajdują się w części II niniejszego dokumentu.

STANDARD 2

Weryfikacja, delegowanie i edukacja osób pracujących z dziećmi

1. Obowiązkiem osoby odpowiedzialnej za daną placówkę lub działalność duszpasterską prowadzoną przez Zgromadzenie, jest wdrażanie i przestrzeganie Polityki. Osoba ta ponosi odpowiedzialność za ich nieprzestrzeganie.
2. Weryfikacja osób pracujących z dziećmi przeprowadzana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa poprzez uzyskanie informacji o każdym członku personelu, także wolontariuszu danych z Krajowego Rejestru Karnego, Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym oraz informacji z Krajowego Rejestru Karnego i rejestrów karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego lub w przypadkach prawem wskazanych oświadczenia o niekaralności. Szczegółowy opis procesu rekrutacji znajduje się w dokumentach poszczęólnych placówek i działalności.
3. W każdej placówce i działalności przeprowadzane są szkolenia wstępne osób delegowanych do pracy z dziećmi dotyczące wewnętrznej polityki bezpieczeństwa i ochrony w placówce i działalności, w tym zagrożeń związanych z różnymi formami krzywdzenia i ich rozpoznawaniem, kodeksu zachowań oraz procedur reagowania na podejrzenie krzywdzenia dziecka.
4. Określone są zasady bezpiecznych relacji (Kodeks zachowań) wskazujące, jakie zachowania osób dorosłych są niedozwolone w kontakcie z dziećmi, a jakie pożądane, uwzględniając możliwości rozwojowe i poznawcze dzieci. W przypadku osób z niepełnosprawnością dzieci i dorosłych zapisy kodeksu zachowań uwzględniają specyficzne potrzeby osób z różnorakimi niepełnosprawnościami, w tym wynikające z trwale ograniczonych możliwości intelektualnych w przypadku niepełnosprawności intelektualnej oraz częściową lub całkowitą zależność od opiekunów zwłaszcza w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego i ruchu oraz zaspokajania potrzeb fizjologicznych.
5. Każda osoba zaangażowana w placówce lub w działalność duszpasterską skierowaną do dzieci, zna wewnętrzną politykę oraz kodeks zachowań obowiązujące w konkretnej placówce i działalności, i zobowiązuje się do ich przestrzegania. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisem pod oświadczeniem.

STANDARD 3

Procedury sposób reagowania na oskarżenia

lub niewłaściwe zachowania

oraz zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym

1. Doświadczenie różnych form przemocy niesie za sobą poważne konsekwencje dla zdrowia psychicznego, fizycznego i duchowego skrzywdzonej osoby. Dlatego tak ważna jest nie tylko umiejętność rozpoznawania krzywdy, ale i szybka oraz adekwatna na nią reakcja. Każdy dorosły pracujący z dziećmi powinien być świadomy tego, czym jest krzywda, jakie są symptomy doświadczania przemocy, w tym przemocy seksualnej, oraz jakie skutki wywołuje to doświadczenie w życiu osoby skrzywdzonej. Osoby pracujące z dziećmi/ osobami bezradnymi powinny znać przepisy prawa państwowego i kościelnego dotyczące ochrony dzieci, w szczególności te, które podlegają penalizacji.
2. W każdej placówce lub działalności duszpasterskiej skierowanej do dzieci/osób bezradnych zostały wypracowane procedury, które określają, jakie działania należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu placówki/instytucji, osób zaangażowanych w działalność duszpasterską, członków rodziny, rówieśników i osób obcych. Są one szczegółowo opisane w wewnętrznych dokumentach każdej placówki i działalności.
3. Opracowanie i przyjęcie, przez poszczególne dzieła prowadzone w ramach działalności Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK, jasnych wytycznych dotyczących interwencji, a także procedury zgłaszania doświadczenia krzywdzenia sprawia, że osoby odpowiedzialne za dane dzieło wiedzą, jak się zachować w sytuacji zgłoszenia przypadku przemocy. Im szybsza reakcja ze strony dorosłych, tym większa szansa na skuteczną pomoc osobie skrzywdzonej i zapobiegnięcie poważniejszym konsekwencjom.
4. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez pracownika zatrudnionego w dziełach prowadzonych przez Zgromadzenie, współpracownika, wolontariusza, animatora osoba ta zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko z osobą pokrzywdzoną) do czasu wyjaśnienia sprawy, w sposób nienarażający jej na utratę reputacji. Jeśli oskarżenia o przemoc wobec dziecka okażą się bezpodstawne, pracownik, współpracownik, wolontariusz, animator zostanie niezwłocznie przywrócony do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przez osobę odpowiedzialną za placówkę/działalność zostaną podjęte wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na sytuacji osoby podejrzanej o krzywdzenie dziecka, wobec której skierowane zostały bezpodstawne zarzuty.
5. W każdej placówce i działalności osobą odpowiedzialną za interwencję w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dzieci jest dyrektor/kierownik, odpowiedzialny za działalność duszpasterską, lub osoba przez nich delegowana. Wszelkie działania interwencyjne są podejmowane w porozumieniu z przełożonymi wyższymi i konsultowane z delegatką ds. ochrony dzieci i młodzieży.

6. W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia zawsze należy dziecku/osobie bezradnej stworzyć możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla dziecka/osoby zależnej pierwsza i jedyna rozmowa (osoba pokrzywdzona może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia). Wskazania dotyczące rozmowy są opisane w Kodeksie zachowań.
7. Dziecko/osoba bezradna może samo/sama wybrać osobę, której zwierzy się ze swoich problemów – tzw. „osoba zaufania”. Osoba ta pozostaje w stałym kontakcie z dzieckiem/osobą bezradną i innymi osobami, które są zaangażowane w pomoc. Niedopuszczalnym jest zaniechanie podjęcia stosownych działań lub zobowiązanie się przed dzieckiem/osobą bezradną do zachowania tajemnicy.
8. Dziecko/osoba bezradna w sytuacji ujawnienia przemocy wobec niego ma zapewnione wsparcie ze strony placówki/instytucji/działalności zgodnie z procedurami wewnętrznej polityki bezpieczeństwa i ochrony. Jeśli osobą skrzywdzoną jest dziecko, pomoc powinna otrzymać również jego rodzina.
9. W przypadkach przemocy fizycznej bądź seksualnej, gdy sprawcą jest osoba dorosła lub dziecko, należy zgłosić ten fakt zgodnie z prawem do organów ścigania (jeśli jakakolwiek osoba dorosła zaangażowana w pracę z dziećmi dowie się od dziecka, że doświadcza ono przemocy, automatycznie ma obowiązek zastosowania się do art. 304 k.p.k., na mocy którego każdy, kto dowie się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję) lub/oraz do delegata właściwej instytucji kościelnej.
10. Zgłoszenia powinny być dokonywane w dobrej wierze. Oznacza to, że osoba zgłaszająca w chwili dokonywania zgłoszenia miała uzasadnione przekonanie, że treść zgłoszenia jest prawdziwa.
11. W przypadku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka/osoby bezradnej osoby odpowiedzialne za interwencję prowadzą postępowanie wyjaśniające według następujących zasad:
 - 1) **Rzetelność.** Postępowanie prowadzone jest w sposób rzetelny i dąży do ustalenia przebiegu zdarzenia oraz wszystkich istotnych okoliczności.
 - 2) **Bezstronność.** Zespół działa w sposób bezstronny, obiektywnie ocenia dowody i nie faworyzuje uczestników.
 - 3) **Respektowanie praw osób uczestniczących w postępowaniu wyjaśniającym.** Postępowanie jest zorientowane na dobrostan osoby, która mogła doświadczyć krzywdy. Jeśli krzywda jest oczywista, zespół bezzwłocznie ustala potrzeby osoby, która doświadczyła krzywdy, i wraz z dyrektorem podejmuje działania mające na celu udzielenie wsparcia, w szczególności ochronę zdrowia (fizycznego i psychicznego), przeciwdziałanie dalszej krzywdzie. Zespół prowadzący interwencję respektuje prawa wszystkich uczestników postępowania wyjaśniającego. W przypadku kolizji praw różnych uczestników Zespół waży interesy obu stron i podejmuje decyzję, która w możliwie największym stopniu realizuje dobro postępowania oraz prawa

każdego uczestnika. W takim przypadku i o ile wymagają tego okoliczności sprawy można tymczasowo wstrzymać realizację prawa jednego z uczestników. Przykładowo można wstrzymać poinformowanie osoby obwinionej o wpływie zgłoszenia w razie ryzyka niszczenia dowodów, wpływania na świadków lub w razie ryzyka działań odwetowych.

4) **Domniemanie niewinności i prawo do obrony osoby obwinionej.** Osoba obwiniona ma prawo do informacji, że zgłoszenie wpłynęło, oraz do obrony swojego dobrego imienia. W szczególności ma prawo do przedstawienia wyjaśnień oraz zaprezentowania własnej perspektywy. Dopóki nie wykazano winy po stronie osoby obwinionej, należy traktować ją jako niewinną. Nie przeczy temu podjęcie środków tymczasowych (na przykład tymczasowe przeniesienie osoby obwinionej na inne stanowisko pracy), mających na celu zabezpieczenie ważnego interesu, na przykład właściwego przebiegu postępowania, bezpieczeństwa świadków lub osoby, która mogła doświadczyć krzywdy. Ponadto wszelkie wątpliwości, których nie udało się usunąć, należy rozstrzygać na korzyść osoby obwinionej.

5) **Poufność.** Postępowanie wyjaśniające objęte jest poufnością. Zobowiązanie do poufności podpisują wszystkie osoby zaangażowane w działania interwencyjne, również eksperci, konsultanci, z którymi konsultowane są określone zagadnienia wymagające wiedzy specjalistycznej, świadkowie oraz inne osoby, z którymi prowadzone są rozmowy w ramach postępowania wyjaśniającego.

6) **Szybkość.** Postępowanie bez zbędnej zwłoki.

7) **Obowiązek powiadomienia organów ścigania.** W przypadku, gdy na jakimkolwiek etapie postępowania zespół prowadzący interwencję lub inna osoba otrzyma wiarygodną informację o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu jednego z czynów zabronionych, bezzwłocznie informuje o tym osobę odpowiedzialną za dane dzieło lub działalność duszpasterską. Osoba odpowiedzialna, wykonując obowiązek wynikający z art. 240 k.k., zawiadamia organy ścigania.

12. Każda placówka i działalność dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji udzielających profesjonalnego wsparcia w sytuacji kryzysu, doświadczenia krzywdy, przemocy oraz instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci. Każda z osób pracujących z dziećmi ma dostęp do w/w informacji.

STANDARD 4

Wspólna praca w dziele ochrony dzieci, młodzieży i osób bezradnych

1. Ochrona dzieci i przed jakąkolwiek przemocą leży w gestii całej społeczności, dlatego do współpracy w budowaniu i utrzymaniu bezpiecznych środowisk należy włączyć także rodziców/opiekunów prawnych dzieci oraz wszystkie osoby zaangażowane w pracę z dziećmi.
2. Każda osoba delegowana do pracy z dziećmi/osobami bezradnymi, pracownicy, wolontariusze, animatorzy jest świadoma zagrożeń związanych z różnymi formami przemocy, dlatego zobowiązana jest do zapoznania się z procedurami reagowania na podejrzenie stosowania przemocy i zasadami wdrażania tych procedur z uwzględnieniem granic odpowiedzialności właściwych dla pełnionych obowiązków. Niedopuszczalnym jest zaniechanie podjęcia stosownych działań lub zobowiązanie się przed dzieckiem do zachowania tajemnicy.
3. W placówce i działalności wszystkie osoby zaangażowane w pracę z dziećmi są informowane, jakie są podejmowane działania na rzecz ochrony dzieci, jakie obowiązują procedury, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc, gdy nastąpi krzywda lub niewłaściwe zachowanie.

STANDARD 5

Edukacja dzieci o ochronie własnych granic

Zapobieganie sytuacjom sprzyjającym krzywdzeniu dzieci, w tym wykorzystaniu seksualnemu odbywa się również poprzez kształtowanie świadomości dzieci. Edukacja dzieci powinna obejmować ich formację do reagowania poprzez asertywne zachowanie oraz informowanie odpowiednich osób dorosłych w sytuacjach, w których są świadkami lub doświadczają od dorosłych albo innych dzieci jakiegokolwiek krzywdy (fizycznej, seksualnej, słownej, emocjonalnej itd.)

1. W każdej placówce i działalności prowadzonej przez Zgromadzenie dzieci:
 - 1) są informowane o prawie do obrony, odmowy, ucieczki w sytuacji zagrożenia, naruszenia intymności, granic fizycznych ze strony rówieśników i dorosłych (także opiekunów i członków rodziny);
 - 2) mają wskazane osoby, do których mogą zwrócić się o pomoc.
 - 3) mają zapewnioną edukację w zakresie:
 - a. standardów obowiązujących w placówce i działalności;
 - b. godności i wartości osoby:
 - szacunek dla człowieka;
 - potrzeba troski i ochrony własnych granic intymności;
 - poznanie własnych i cudzych granic oraz ich ochrona;
 - c. umiejętności mówienia „nie” w kontekście posłuszeństwa;
 - d. budowanie dojrzałych relacji;
 - e. elementy edukacji seksualnej;
 - f. umiejętność bezpiecznego korzystania z Internetu.

STANDARD 6

Szkolenia i stałe wsparcie dla osób zajmujących się wychowaniem i pracą z dziećmi

1. Wszyscy pracownicy i wolontariusze w placówce i działalności otrzymują potrzebną im wiedzę o standardach przyjętych i obowiązujących w placówce i działalności – kodeksie zachowań, procedurach związanych z interwencją i zgłoszeniem.
2. Na miarę możliwości i potrzeb prowadzone są szkolenia dla wychowawców, opiekunów, nauczycieli, wolontariuszy dotyczące problemu przemocy, w tym wykorzystania seksualnego. Szkolenia uwzględniają tematykę dotyczącą:
 - 2) rodzajów przemocy (w tym przemocy rówieśniczej);
 - 3) rozpoznawania oznak przemocy (w tym wykorzystania seksualnego);
 - 4) strategii działania sprawców przemocy (w tym przemocy seksualnej);
 - 5) rozmowy z dzieckiem/nastolatkiem na temat krzywdy;
 - 6) zagrożeń i ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie;
 - 7) zaleceń dotyczących ochrony dzieci obowiązujących w placówce.

STANDARD 7

Monitoring standardów

1. Osobą odpowiedzialną za wdrażanie standardów ochrony dzieci w danej placówce jest dyrektor/kierownik, a we wszelkich formach działalności związanej z rozwojem duchowym, świadczeniem porad psychologicznych, wypoczynkiem i innych osoba wyznaczona przez przełożoną do pełnienia posługi w danym dziele duszpasterskim.
2. Osoba wymieniona w pkt 1 jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji standardów, za reagowanie na sygnały ich naruszenia i prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz proponowanie zmian.
3. Osoba wymieniona w pkt 1 przeprowadza wśród pracowników, współpracowników, wolontariuszy nie rzadziej niż raz na dwa lata, anonimową ankietę monitorującą poziom realizacji standardów.
4. W placówce i działalności, w oparciu o przeprowadzoną ocenę, dostosowuje się standardy do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.

USJK_SOM

CZĘŚĆ II WSKAZANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Zasady udostępniania rodzicom i podopiecznym standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania

- Dokument Polityka Ochrony Dzieci i Młodzieży oraz Osób Bezradnych w Działalności Opiekuńczo – Wychowawczej i Duszpasterskiej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego jest dokumentem ogólnodostępnym dla osób zaangażowanych w pracę z dziećmi, dziećmi oraz ich opiekunów.
- Dokument opublikowany jest na stronie internetowej <https://www.urszulanki.pl/>

USJK_SOM

2. Kodeks zachowań wobec dzieci i młodzieży będących pod opieką Sióstr Urszulanek SJK

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez osoby pracujące w placówkach i działalności duszpasterskiej Zgromadzenia (siostry, pracownicy świeccy, osoby wykonujące swe obowiązki na podstawie umów cywilnoprawnych, wolontariusze) jest działanie dla dobra dzieci i w ich najlepszym interesie. Kodeks zachowań opisuje zasady bezpiecznych relacji osób dorosłych z dziećmi oraz pomiędzy dziećmi oraz wskazuje, jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z dziećmi, a jakie pożądane. Osoby dorosłe traktują dzieci z szacunkiem oraz uwzględniają ich godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dzieci w jakiegokolwiek formie.

W każdej sytuacji niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:

- przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie, spoliczkowanie itd.);
- erotyzowania relacji (flirt, dwuznaczny żart, rozmowa czy choćby wyzywające spojrzenie);
- seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne).

Poniższe zapisy kodeksu zachowań nie stanowią katalogu zamkniętego. Każda placówka/instytucja/działalność dostosowuje dokument do specyfiki grupy i charakteru prowadzonej działalności. We wszystkich działaniach z dziećmi należy jednak kierować się poniższymi wskazówkami oraz roztropnością i wrażliwością ewangeliczną. Ze względu na deficyty wynikające z niepełnosprawności intelektualnej, a także trudności komunikacyjne oraz zależność od opiekunów w zakresie zaspokajania najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych i psychicznych, specyficznych zapisów wymaga kodeks zachowań w Domu Pomocy Społecznej w Sieradzu.

Komunikacja z dziećmi

1. Należy pamiętać, że pierwszymi i głównymi wychowawcami dzieci są rodzice lub opiekunowie prawni, osoby pracujące w dziełach opiekuńczych, wychowawczych, edukacyjnych i prowadzące różne grupy dziecięce szanują ich prawa i wspiera w procesie wychowania dziecka.
2. W komunikacji z dziećmi należy zachować cierpliwość i szacunek, słuchać uważnie i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do wieku, możliwości intelektualnych i okoliczności.
3. Niedopuszczalne jest:
 - stosowanie zarówno przez osoby dorosłe, jak i rówieśników obraźliwych lub ośmieszających określeń;
 - zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie dzieci;

- używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej;
- komunikowanie się z dziećmi, stosując groźby lub zastraszając je;
- krzyczenie na dzieci w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa jego samego lub innych osób;
- faworyzowanie dziecka lub kierowanie się uprzedzeniami i stereotypami wyrażane werbalnie lub niewerbalnie;
- ujawnianie informacji wrażliwych dotyczących dzieci wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych osób; dotyczy to wizerunku dziecka, informacji o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.

4. Zasady rozmowy z dzieckiem w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia. Należy:

- stworzyć odpowiednie warunki do rozmowy, rozmowa powinna odbyć się w miejscu, w którym dziecko będzie czuło się bezpiecznie;
- wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się dziecku wierzy;
- zapewnić dziecko, że dobrze uczyniło, podejmując rozmowę o doznanej krzywdzie;
- wyjaśniać dziecku, że nie jest winne zaistniałej sytuacji;
- jednoznacznie negatywnie ocenić każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać/powstrzymać ją;
- używać języka zrozumiałego dla dziecka;
- unikać naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałoby się usłyszeć;
- odpowiednio poinformować dziecko, że tą sprawą zajmą się inne odpowiednie osoby, w tym udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo i że nie jest winne temu, co się stało;
- nie należy przesadzać w reakcjach, lecz zachować profesjonalny dystans przy jednoczesnej empatii.

Poszanowania godności i prywatności dziecka

1. W kontakcie z dziećmi i młodzieżą, a także osobami bezradnymi osoby zaangażowane w jakikolwiek sposób w opiekę nad nimi i wychowanie szanują granice intymności fizycznej i emocjonalnej podopiecznych, zwracając uwagę na ich własne wyczucie granic. W związku z tym w relacjach uwzględniają wrażliwość osoby małoletniej/bezradnej. W sytuacji niepewności lepiej kierować się powściągliwością i zachować dystans, aniżeli wykonać nadmiar gestów
2. Należy:
 - wspierać dzieci, młodzież i osoby bezradne w realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych, gdy wymaga tego poziom ich funkcjonowania, należy unikać innego niż niezbędny kontakt fizyczny z wychowankiem;
 - szanować prawo do intymności i potrzeby indywidualnego odpoczynku.

3. Niedopuszczalne jest:
- zobowiązywanie się wobec dziecka do zachowania tajemnicy w sprawach dotyczących zagrożenia jego dobra;
 - przeszukiwanie, niszczenie lub udostępnianie innym osobom własności dziecka bez zgody jego samego lub jego opiekunów;
 - omawianie spraw i sytuacji dziecka z osobami spoza grona osób bezpośrednio sprawujących opiekę nad nim, w sposób pozwalający zidentyfikować osobę, której rozmowa dotyczy;
 - wyręczanie lub nadzorowanie bezpośrednio dziecka podczas realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych w przypadku, gdy nie wymaga tego jego poziom funkcjonowania;
 - zamykanie na klucz drzwi podczas zajęć indywidualnych (wychowawczych, terapeutycznych) lub realizowanie ich w innych niż wskazane pomieszczeniach.

Działania z dziećmi

1. Wszyscy pracownicy i wolontariusze są zobowiązani do doceniania i poszanowania wkładu dzieci w podejmowane działania oraz pomoc im w rozpoznawaniu i rozwijaniu ich zainteresowań.
2. Niedopuszczalne jest bagatelizowanie osiągnięć dzieci oraz porównywanie ich wytworów, lekceważenie inicjatywy dzieci w zakresie aktywności własnej oraz niszczenie wytworów dzieci w ich obecności.
3. Osoby dorosłe podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażania emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad życzliwości.
4. Niedozwolone jest celowe prowokowanie u dzieci wystąpienia lub eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych.
5. Niedozwolone jest udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę; wszelkie czynności seksualne pomiędzy dzieckiem a osobą dorosłą.
6. Nie wolno utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dziecka, jeśli osoba odpowiedzialna w placówce i działalności nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych dzieci.
7. Nie wolno proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.

8. Należy unikać wysyłania lub zapraszania dzieci i młodzieży z jakiegokolwiek powodu do pomieszczeń prywatnych.
9. Nie należy przyjmować pieniędzy, prezentów od dzieci oraz od ich rodziców/opiekunów.
10. Nie wolno wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka, zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.
11. Niedopuszczalne są wszelkie formy okazywania niechcianej czułości (wszelkie formy dotyku, o których wiemy, że dane dziecko ich nie akceptuje, uściski, dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych, przytulanie, obejmowanie, klepanie, całowanie, łaskotanie, masowanie, sadzanie na kolanach, kładzenie się lub spanie obok dziecka, gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej wskazanych niewłaściwych zachowań, stosowanie kar cielesnych).
12. Każdy zorganizowany wyjazd grupy dzieci i młodzieży należy zgłosić do kuratorium oświaty. Podczas wyjazdu należy zapewnić osobny pokój dla dorosłych opiekunów. Jeśli jest to grupa koedukacyjna, należy zadbać o osobne pomieszczenia do spania, a także o obecność opiekunów różnej płci. Wszyscy (i dzieci, i ich opiekunowie) zobowiązani są do podpisania i respektowania obowiązującego na wyjeździe regulaminu
13. Zabronione jest pozostawianie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających przez pracownika, wolontariusza lub animatora prowadzącego zajęcia z dziećmi lub pełniącego opiekę nad nimi.

Kontakt fizyczny

1. Każde przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia jego wiek, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Należy kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.
2. Nie wolno:
 - bić, szturczać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka;
 - stosować kar cielesnych lub grozić ich zastosowaniem;

- dotykać dziecko w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
3. Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. W sytuacji bycia świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, należy postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
 4. Podczas zajęć sportowych, artystycznych czy w zabawach dopuszcza się kontakt fizyczny mający na celu jedynie prawidłowe poinstruowanie dzieci do ćwiczeń, a także pomoc w przygotowaniu treningu. Kontakt ten nie może powodować dyskomfortu dziecka ani nie może być zagrożeniem dla jego zdrowia czy życia. Dziecko może w każdej chwili odmówić kontaktu i wyrazić swoją dezaprobatę. W przypadku zajęć sportowych instruktor/trener w sytuacjach wymagających interwencji, po wcześniejszym zasygnalizowaniu, ma prawo wejść do szatni dzieci w celu zapewnienia im bezpieczeństwa (konflikt/agresja pomiędzy dziećmi w szatni).
 5. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju.
 6. Dopuszczalne jest fizyczne przytrzymanie wychowanka silnie wzburzonego w celu uniknięcia przez niego urazów lub w obronie bezpieczeństwa innych osób lub własnego.
 7. Należy zachować szczególną ostrożność wobec dziecka, które doświadczyło krzywdzenia, w tym wykorzystania seksualnego, przemocy fizycznej bądź zaniedbania: takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi; w takich sytuacjach pracownik powinien reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.

3. Relacje rówieśnicze

Kodeksy zachowań obowiązujące w danym dziele/działalności powinny także zawierać zasady dotyczące relacji między dziećmi. Każda placówka/institucja/działalność powinna je dostosować do specyfiki grupy dzieci (wiek, etap rozwojowy, charakter działań itp.). Powinny one zawierać zapisy dotyczące:

- zakazu stosowania jakichkolwiek form przemocy (fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej);
- zasad zwracania się do kolegów/koleżanek, ale też do dorosłych odpowiedzialnych za dane dzieło/działalność z szacunkiem, bez stosowania zwrotów poniżających, wulgarnych, ośmieszających, nieadekwatnych żartów czy tych o podtekście seksualnym;
- obowiązku poszanowania nietykalności cielesnej;

- obowiązku poszanowanie cudzej własności;
- obowiązku poszanowanie prawa do prywatności;
- eliminowania niewłaściwych zachowań (np. zachowania infantylne, nieempatyczne, prowokowanie, wciąganie w sytuacje dwuznaczne, prezentowanie nieodpowiednich treści – wulgarnych, pełnych przemocy czy pornograficznych);
- informacji o niedopuszczalnych formach okazywania niechcianej czułości (wszelkie formy dotyku, o których wiemy, że dany wychowanek ich nie akceptuje, uściski, dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych, przytulanie, obejmowanie, klepanie, całowanie, łaskotanie, masowanie, gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej wskazanych niewłaściwych zachowań);
- zasad odpowiedniego i bezpiecznego korzystanie z urządzeń elektronicznych, mediów społecznościowych i komunikatorów (nienagrywanie innych dzieci, nierobienie im zdjęć z ukrycia, niewysyłanie ich zdjęć bez ich wiedzy na grupach w mediach społecznościowych itp.).

USJK_SOM

4. Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku w działalności opiekuńczo – wychowawczej i duszpasterskiej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK

Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w RODO oraz w Dekrecie. Pracownik, wolontariusz pracujący z wychowankami ma obowiązek zachowania tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem. Dane osobowe dziecka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.

Utrwalanie wizerunku dziecka na terenie placówki/instytucji i w czasie uroczystości, imprez zewnętrznych, zorganizowanych wyjazdów.

1. Placówka i działalność uznając prawo każdego dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę jego wizerunku.
2. Utrwalanie wizerunku dziecka na terenie placówki i Zgromadzenia, w czasie uroczystości, imprez zewnętrznych, zorganizowanych wyjazdów (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu podopiecznego itp.) możliwe jest po uprzednim uzyskaniu pisemnej zgody rodziców/opiekunów prawnych.
3. Wizerunek dziecka powinien zawsze stanowić wyraz szacunku dla jego wartości i godności, dlatego powinno być ono całkowicie ubrane, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie może być dla dziecka poniżająca, ośmieszająca, ani ukazująca jego w negatywnym kontekście.
4. Zdjęcia/nagrania dzieci powinny się koncentrować na wykonywanych przez nich czynnościach i w miarę możliwości przedstawiać podopiecznych w grupie, a nie pojedyncze osoby.
5. Powinno się unikać podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi dziecko z imienia i nazwiska. Jeśli konieczne jest podpisanie dziecka, należy użyć tylko imienia.
6. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów prawnych na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
7. Utrwalony wizerunek uczestników imprez może być rozpowszechniany przez placówkę i działalność w materiałach i broszurach informacyjnych zarówno w formie elektronicznej, jak i drukowanej, sprawozdaniach i innych materiałach dokumentujących funkcjonowanie w celach promocyjnych i sprawozdawczych, w tym również łącznie z wizerunkiem innych uczestników imprezy oraz komentarzem opisującym przebieg imprezy.

Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media

8. Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez placówkę/institucję/działalność wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę osoby odpowiedzialnej. W takiej sytuacji należy upewnić się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.
9. Przedstawiciele mediów czy inne osoby mające zamiar utrwaląć wizerunek dziecka są zobowiązani do udzielenia następujących informacji:
 - imię, nazwisko i adres osoby lub redakcji występującej o zgodę;
 - uzasadnienie potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informacji, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał;
 - podpisanej deklaracji o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.
10. Personelowi placówki/institucji, osobom zaangażowanym w działalność z dziećmi nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego dziecka oraz bez zgody osoby odpowiedzialnej.
11. Osoby zaangażowane w placówce oraz w działalność w duszpasterską z dziećmi nie kontaktują przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazują mediom kontaktu do rodziców/opiekunów prawnych dzieci i nie wypowiadają się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego rodzica/opiekuna prawnego. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik, wolontariusz, animator jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
12. W celu realizacji materiału medialnego osoba odpowiedzialna za placówkę/działalność może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń dla potrzeb nagrania. Osoba odpowiedzialna podejmując taką decyzję, poleca przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie placówki i Zgromadzenia dzieci.

5. Zasady dostępu dzieci do Internetu

1. Cyberprzestrzeń stała się nieodłącznym elementem naszej codziennej egzystencji. Internet niesie ze sobą wiele korzyści, należy jednak pamiętać, że jest też obszarem, w którym dziecko może natrafić na szkodliwe treści, które mogą mieć negatywny wpływ na rozwój i psychikę dzieci i młodzieży. Dzieci mogą na nie trafić celowo lub przypadkowo, np. poprzez mylne wyniki wyszukiwania, spam czy reklamę. Do szkodliwych treści zalicza się:
 - 1) treści pornograficzne, w tym materiały prezentujące relacje seksualne z wykorzystaniem przemocy oraz nietypowe i dewiacyjne zachowania seksualne;
 - 2) treści prezentujące przemoc i okrucieństwo, np. w filmach bądź brutalnych grach komputerowych;
 - 3) treści promujące zachowania autodestrukcyjne – samookaleczenia lub samobójstwa, bądź zachowania szkodliwe dla zdrowia, np. wyniszczające diety, zażywanie narkotyków lub dopalaczy;
 - 4) treści dyskryminacyjne, nawołujące do wrogości lub nienawiści wobec różnych grup społecznych, narodowościowych, religijnych.
2. Dziecko, które korzysta z Internetu, powinno wcześniej poznać zasady bezpieczeństwa w Internecie. W dziełach prowadzonych w ramach działalności Zgromadzenia Sióstr USJK podejmowane są wobec dzieci profilaktyczne działania wychowawcze wskazujące sposoby działania, komunikowania i reagowania, które pozwalają uniknąć i zabezpieczyć się przed zagrożeniami wynikającymi z aktywności dziecka w sieci. W trakcie rozmów indywidualnych, zajęć grupowych przedstawiane są konsekwencje działań niepożądanych, zasady unikania problemów związanych z korzystaniem z sieci, przedstawiane są skutki podejmowanych aktywności.
3. Placówki/instytucje, które zapewniają dzieciom dostęp do Internetu, powinny wdrożyć środki bezpieczeństwa uniemożliwiające dostęp do treści stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. Na urządzeniach umożliwiających dostęp do Internetu powinno być zainstalowane i aktualizowane oprogramowanie filtrujące treści, zaś korzystanie z Internetu powinno być monitorowane przez wyznaczoną osobę przynajmniej w sposób umożliwiający ustalenie, kto, kiedy i z jakich treści korzystał (np. indywidualne konta dla wszystkich użytkowników). Szczegółowe zasady korzystania z Internetu powinny być zawarte w stosownym regulaminie.
4. W każdej formie działalności prowadzonej przez Zgromadzenie zabronione jest przynoszenie i udostępnianie innym materiałów utrwalonych elektronicznie bądź w innej formie zawierających treści szkodliwe dla dzieci.
5. Placówka i Zgromadzenie nie bierze odpowiedzialności za zabezpieczenia prywatnych urządzeń dzieci/osób bezradnych.

6. Procedura interwencji w przypadku ujawnienia treści nielegalnych, szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku, lub w przypadku zdarzeń godzących w bezpieczeństwo dzieci związanych z korzystaniem z Internetu

1. Każde zgłoszenie/ przypadek ujawnienia treści szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku powinno zostać zarejestrowane, przeanalizowane oraz odpowiednio udokumentowane. W analizie zdarzenia powinien znaleźć się dokładny opis zdarzenia, wskazanie osób uczestniczących i/lub podjętych działań w celu identyfikacji sprawcy oraz materiały dokumentujące zdarzenie. Zabezpieczenie tych dowodów powinno się odbywać z poszanowaniem praw dziecka, w tym prawa do prywatności.
2. Dowody powinny zostać zabezpieczone i opisane (data otrzymania, treść wiadomości, dane nadawcy tj. nazwa użytkownika, adres email, adres strony WWW).
3. Jeśli zebrane dowody wskazują na naruszenie prawa należy niezwłocznie powiadomić Policję i przekazać jej cały zgromadzony materiał dowodowy.
4. W celu usunięcia z Internetu nielegalnych, kompromitujących lub krzywdzących materiałów należy poinformować rodziców/opiekunów o możliwościach ich usunięcia we współpracy z Dyżurnet.pl oraz o trybie zgłaszania takich treści poprzez formularz na stronie, na której materiał został opublikowany.
5. Należy systematycznie prowadzić monitoring zdarzenia po jego przerwaniu i zastosowaniu środków naprawczych.
6. Osoba odpowiedzialna w danym dziele w obecności innego pracownika przeprowadza rozmowę wyjaśniającą okoliczności z uczestnikami zdarzenia: pokrzywdzonym, sprawcą, świadkiem oraz rodziców/opiekunów uczestników zdarzenia. Należy poinformować o podejmowanych działaniach i ewentualnych konsekwencjach regulaminowych oraz przedstawić propozycje wsparcia.
7. W przypadku podejrzenia popełnienia czynu zabronionego odpowiedzialna ma obowiązek powiadomienia policji/sądu rodzinnego.

7. Wytyczne dla przełożonej Centrum w przypadku oskarżenia o wykorzystanie seksualne osoby małoletniej do 18. roku życia lub osoby bezradnej przez siostrę z podległego jej Centrum lub osoby zaangażowanej w placówce i działalności, której jest organem prowadzącym.

A. Czym jest wykorzystanie seksualne?

Art. 1

Wykorzystanie seksualne, według Światowej Organizacji Zdrowia, to włączanie dziecka (i dorosłej osoby bezradnej) w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć ani udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w prawnie ważny sposób, i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa.

Art. 2

1. Przepisy przeciwko wolności seksualnej i obyczajności w rozumieniu prawa polskiego to:
 - 1) Zgwałcenie lub wymuszenie czynności seksualnej (art. 197 k.k.)
 - 2) Seksualne wykorzystanie bezradności lub niepoczytalności innej osoby (art. 198 k.k.)
 - 3) Seksualne nadużycie stosunku zależności lub krytycznego położenia (art. 199 k.k.)
 - 4) Obcowanie płciowe z osobą małoletnią lub doprowadzenie jej do poddania się czynnościom seksualnym (art. 200 k.k.)
 - 5) Elektroniczny kontakt z osobą małoletnią w celach pedofilskich (art. 200a k.k.)
 - 6) Publiczne propagowanie lub pochwalanie zachowania o charakterze pedofilskim (art. 200b k.k.)
 - 7) Kazirodztwo (art. 201 k.k.)
 - 8) Publiczna prezentacja lub produkcja, rozpowszechnianie, przechowywanie i posiadanie treści pornograficznych (art. 202 k.k.)
 - 9) Zmuszanie do uprawiania prostytucji (art. 203 k.k.)
 - 10) Stręczycielstwo, sutenerstwo i kuplerstwo (art. 204 k.k.)
2. Przepisy przeciwko wolności seksualnej i obyczajności ścigane są na wniosek osoby pokrzywdzonej bądź z urzędu i ulegają przedawnieniu nie wcześniej niż po ukończeniu przez ofiarę 30. roku życia.
3. Każda osoba, która posiada wiarygodną wiedzę o popełnieniu, przygotowaniu lub usiłowaniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka, ma prawny obowiązek zgłoszenia tego faktu organom ścigania (art. 304 k.p.k.).

Art. 3

1. Kościół uznaje za ciężkie i bezradnych oraz nabywanie albo przechowywanie, lub upowszechnianie w celach satysfakcji seksualnej obrazów pornograficznych, przedstawiających małoletnich, w jakkolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia. Domaga się więc jednoznacznych reakcji także o charakterze dyscyplinarnym wobec osób, którym udowodniono popełnienie takich czynów. podjęcia uzdrawiającego dzieła pokuty, zarówno przez sprawcę, jak i całą wspólnotę Kościoła, naprawienia wyrządzonych krzywd wobec ofiary i wspólnoty oraz dołożenia wszelkich starań, aby podobne sytuacje nie miały miejsca w przyszłości.
2. Odpowiedzialność karną oraz cywilną za nadużycia seksualne ponosi sprawca jako osoba fizyczna.

B. Ogólne zasady reagowania na krzywdę i współpraca z organami państwa

Art. 4

1. Zgodnie z art. 16 Sacramentorum sanctitatis tutela, do zadań ordynariusza (kan. 1717 KPK), co jest równoznaczne z przełożonym wyższym zakonnym, należy przeprowadzenie wstępnego dochodzenia kanonicznego, którego celem jest potwierdzenie prawdopodobieństwa zaistnienia przestępstwa, czyli zasadności oskarżenia, a w przypadku uzyskania takiego potwierdzenia przekazanie dokumentacji Stolicy Apostolskiej.
2. Osobą kompetentną do przyjęcia i prowadzenia sprawy jest przełożona Centrum. Osoba oskarżająca (pokrzywdzona lub jej rodzic bądź opiekun prawny) może zgłosić się zarówno do niej, jak i do bezpośredniej przełożonej osoby oskarżanej, która przekaże sprawę przełożonej Centrum, a ta powiadomi o sprawie przełożoną generalną. Wszelkie działania podejmowane przez przełożoną Centrum, w związku z uzyskaniem informacji o przypadkach wykorzystania seksualnego wobec osoby niepełnoletniej poniżej osiemnastego roku życia lub dorosłej niepełnosprawnej, mające na celu zabezpieczenie dobra wspólnego wiernych i dochodzenie do poznania prawdy — powinny odzwierciedlać zasadę: *zbawienie dusz jest najwyższym prawem*.
3. Zgodnie z Wytycznymi KEP w każdym instytucie życia konsekrowanego należy ustanowić delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, odpowiedzialnego za przyjmowanie zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez duchownego oraz zobowiązanego do wskazania możliwości pomocy psychologicznej, prawnej i duszpasterskiej. Dane kontaktowe delegata (imię i nazwisko, bezpośredni telefon, adres poczty elektronicznej, adres umożliwiający bezpośrednie spotkanie) podane są na stronie internetowej Zgromadzenia w sposób łatwo dostępny dla każdego zainteresowanego. Otrzymałą informację delegatka przekazuje właściwej przełożonej Centrum, która podejmuje dalsze działania zgodnie z przepisami prawa.

4. Troska o ofiary wykorzystania seksualnego to podstawowy akt sprawiedliwości ze strony wspólnoty zakonnej, odczuwającej ból i wstyd z powodu krzywdy wyrządzonej dzieciom, młodzieży lub osobom bezradnym.

Art. 5

Zgodnie z Wytycznymi KEP obowiązki przełożonej Centrum są następujące:

1. Gotowość **wysłuchania i pomocy ofiarom** przestępstw seksualnych. Udzielenie pomocy duchowej i psychologicznej osobie wykorzystanej seksualnie, a w razie potrzeby także konsultacji prawnej. Osobę oskarżającą należy wyraźnie poinformować (najlepiej na piśmie, za potwierdzeniem) o jej prawie do złożenia doniesienia do organów ścigania, zgodnie z przepisami prawa polskiego.
2. **Zapewnienie ochrony** dzieciom, młodzieży i osobom bezradnym, czyli podjęcie działań zmierzających do uniemożliwienia ewentualnej kontynuacji przestępstwa i zapewnienia ofierze poczucia bezpieczeństwa. W trosce o ich dobro istnieje możliwość „zapobiegawczego ograniczenia wykonywania posługi w oczekiwaniu na wyjaśnienie oskarżeń”
3. Rozpoczęcie **dochodzenia wstępnego**. Ta procedura nie ma na celu pełnej oceny stopnia zawinienia sprawcy ani podjęcia decyzji w sprawie wymierzenia mu kary. Dochodzenie wstępne ma jedynie ustalić podstawowe fakty dotyczące domniemanego przestępstwa, a przynajmniej poważne prawdopodobieństwo jego popełnienia. Prowadząc dochodzenie wstępne przełożona Centrum dysponuje następującymi środkami dowodowymi: zeznaniami świadków, dokumentami, wysłuchaniem osoby oskarżanej, a także osób, które posiadają wiedzę na temat domniemanego przestępstwa, przeprowadzeniem wizji lokalnej.
4. **Towarzystwo oskarżonej siostrze**. Siostrze lub innej osobie pracującej w naszym dziele lub grupie apostołskiej, oskarżonej lub podejrzanej o nadużycie seksualne wobec dziecka, osoby bezradnej przysługuje fundamentalne prawo do obrony, z zachowaniem zasady domniemania niewinności, aż do czasu udowodnienia winy. Na etapie wstępnego rozeznawania sprawy przełożona nie ma prawa wymierzać kary siostrze podejrzanej o wykorzystywanie seksualne dzieci lub młodzieży.
5. Podjęcie działań mających na celu uzdrowienie zaufania i **przywrócenie właściwego klimatu** dla kontynuacji pracy wychowawczej w dziele Zgromadzenia lub pracy formacyjnej w grupie apostołskiej, zranionej niegodnym postępowaniem osoby konsekrowanej lub jej współpracownika.

6. **Współpraca z władzami świeckimi** poprzez zachowanie przepisów państwowych dotyczących obowiązku zgłaszania przestępstwa odpowiednim organom ścigania. Współpraca z władzami państwowymi jest konieczna także do zapewnienia ochrony potencjalnym ofiarom.
- „Wszelka dokumentacja wstępnego dochodzenia kanonicznego jest z zasady przeznaczona jedynie do wewnętrznego użytku przełożonych kościelnych, prowadzących sprawę. Przełożona powinna jednak rozważyć, czy dokumentacja ta stanowi podstawę do złożenia odrębnego doniesienia do właściwych organów państwowych, zgodnie z prawem polskim” (art. 16 Wytycznych KEP),
 - Ponieważ nie każdy ciężki grzech w prawie kościelnym jest przestępstwem w państwowym porządku prawnym, np. kiedy osoba, z którą osoba dorosła dopuściła się zachowania o charakterze seksualnym ma już ukończony 15 rok życia, albo przestępstwo w świetle prawa państwowego wprawdzie zaistniało, ale już się przedawniło, a w prawie kościelnym nadal jest ścigane, nie ma obowiązku zgłaszania przestępstwa kanonicznego państwowym organom ścigania.

C. Szczegółowe procedury postępowania

Art. 6

1. W przypadku, kiedy przełożona Centrum otrzyma przynajmniej prawdopodobną wiadomość o popełnieniu czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia albo osobą bezradną przez siostrę z jej Centrum lub inną osobę zatrudnioną albo wykonującą swe obowiązki na podstawie umowy cywilno-prawnej czy wolontariusza w dziele, którego jest organem prowadzącym, zobowiązana jest do powiadomienia o tym przełożonej generalnej.
2. Jeśli osobą oskarżaną o wykorzystanie seksualne jest kapłan współpracujący z siostrą, należy powiadomić o tym przełożoną Centrum, która powinna skontaktować się z delegatem właściwego biskupa ds. ochrony dzieci i młodzieży lub z samym ordynariuszem.
3. Jeśli do zdarzenia doszło w szkole lub w innym miejscu pracy, to należy przestrzegać procedur ustanowionych przez społeczność lokalną lub procedur stosowanych przez zatrudniające nas organy, dla których pracujemy.

Art. 7

Przełożona Centrum powinna być gotowa do podejmowania rozmów i spotkań z osobami dotkniętymi w jakiś sposób nadużyciem ze strony siostry — członkini Zgromadzenia lub jej współpracownika, zwłaszcza w pierwszym okresie po ujawnieniu nadużycia seksualnego. W sposób szczególny troską należy objąć dzieci i młodzież, osoby bezradne.

Art. 8

1. Przełożona Centrum realizuje obowiązek udzielenia pomocy duchowej i psychologicznej oraz konsultacji prawnej ofierze nadużycia seksualnego, działając sama lub przez wyznaczoną osobę.
2. Postępowanie względem ofiary wykorzystania seksualnego ze strony osób działających w imieniu przełożonej Centrum powinno być zawsze inspirowane poczuciem sprawiedliwości oraz troską o dobro ofiary i o wspólnotę zakonną.

Art. 9

1. Pomoc ofierze nadużycia seksualnego rozpoczyna się od przyjęcia zgłoszenia o popełnieniu przez siostrę lub pracownika danego dzieła lub wolontariusza grupy apostołskiej czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia lub osobą bezradną.
2. Przełożona Centrum lub osoba przez nią wskazana do przeprowadzenia rozmowy lub rozmów z osobą albo osobami zgłaszającymi wykorzystanie seksualne, ma zapewnić maksymalne poczucie bezpieczeństwa, okazać wolę życzliwego wysłuchania i przyjęcia prawdy oraz upewnić w przekonaniu, że osoby, ujawniając swoje cierpienie, pomagają też Kościołowi i Zgromadzeniu w przywróceniu naruszonego ładu moralnego.
3. W przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy dziecka poniżej 15. roku życia, rozmowa wyjaśniająca z dzieckiem pokrzywdzonym może odbywać się tylko za pisemną zgodą rodziców (opiekunów prawnych) i w obecności psychologa w warunkach dostosowanych do wieku i rozwoju pokrzywdzonego tak, aby zapewnić swobodę wypowiedzi. Jeżeli zaś zgłoszenie odnosi się do osoby pomiędzy 15. a 18. rokiem życia, rozmowa z nią powinna odbywać się w obecności psychologa za wyraźną jej zgodą.
4. Podczas rozmowy można zadawać pytania tylko w celu uściślenia informacji, nie wolno zadawać pytań sugerujących. Zgłaszający powinien mieć możliwość mówienia we własnym tempie, używając terminów odpowiednich do swojego wieku i możliwości intelektualnych. Używane przez niego określenia powinny być rzetelnie zapisane, nie wolno stosować jakiegokolwiek formy literackiej redakcji tego, co zostało powiedziane.
5. W trakcie przyjmowania zgłoszenia nie wolno wyrażać opinii ani negatywnych, ani pozytywnych oraz komentarzy na temat domniemanego sprawcy, a tym bardziej osoby skrzywdzonej.

Art. 10

1. Osoby skrzywdzone, zarówno małoletnie, jak i dorosłe, mają prawo do tego, by przy czynnościach wyjaśniających i procesowych towarzyszyła im wybrana przez nich osoba zaufana.
2. Mają także prawo do informacji, jakie środki zapobiegawcze zostały podjęte w odniesieniu do osoby oskarżanej o wykorzystanie seksualne.

Art. 11

Pomoc duchowa i psychologiczna powinna obejmować także osoby z najbliższego otoczenia ofiary nadużycia seksualnego, w szczególności członków rodziny. Ich też należy poinformować, w jaki sposób mogą skorzystać z pomocy duchowej i psychologicznej.

Art. 12

Proponując pomoc psychologiczną przełożona Centrum może sięgać do specjalistów także spoza struktur związanych z Kościołem katolickim.

Art. 13

1. Informację o podejrzeniu wykorzystania seksualnego należy zweryfikować z zachowaniem tajności. Otrzymywane w tej sprawie listy, także korespondencja elektroniczna, a szczególnie informacje telefoniczne itp., powinny stanowić podstawę do zaproszenia osoby oskarżającej na bezpośrednią rozmowę, z uwzględnieniem tego, czy w danej sprawie toczy się postępowanie przed organami państwowymi.
2. Na podstawie tak otrzymanej i zweryfikowanej informacji przełożona Centrum rozstrzyga, czy rozpocząć natychmiast wstępne dochodzenie, a osobę skrzywdzoną otacza opieką.
3. W zaistniałej sytuacji przełożona Centrum lub osoba przez nią wyznaczona powinna przekazać personelowi dzieła tylko te informacje, które są niezbędne dla zabezpieczenia dobra ewentualnego pokrzywdzonego oraz ustalenia faktów, w zakresie niezbędnym do podjęcia dalszych działań.

Art. 14

1. Celem wstępnego dochodzenia jest:
 - zbadanie faktów i okoliczności oraz poczytalności domniemanego sprawcy czynu przeciwko szóstemu przykazaniu wobec osób niepełnoletnich poniżej osiemnastego roku życia, lub dorosłych niepełnosprawnych, a także poznanie i formalne opisanie prawdy;
 - uniemożliwienie ewentualnej kontynuacji przestępstwa (jeżeli zostałyby uprawdopodobnione) i ułatwienie naprawienia zła;
 - sporządzenie właściwej dokumentacji.
2. Wstępne dochodzenie przełożonej Centrum jednoznacznie odróżnia się od postępowania prowadzonego według prawa polskiego. W przypadku, gdy wcześniej zostało wszczęte postępowanie przez organy państwowe, nie rozpoczyna się dochodzenia w Zgromadzeniu, a już rozpoczęte ulega zawieszeniu do czasu zakończenia tego pierwszego. Przełożona Centrum ma obowiązek zapoznania się z rozstrzygnięciami organów państwowych i uwzględnić je w swoich decyzjach.

Art. 15

Wstępne dochodzenie obejmuje:

1. Przyjęcie zgłoszenia na piśmie.
2. Procedurę związaną z badaniem faktów, okoliczności i zbieraniem dowodów.
3. Procedurę związaną z gromadzeniem dokumentacji.

Art. 16

1. Przełożona Centrum sama przyjmuje lub wskazuje odpowiednią osobę lub komisję uprawnioną do przyjęcia zgłoszenia.
2. Przyjmująca zgłoszenie, po życzliwym wysłuchaniu osoby skarżącej, powinna wyjaśnić, że jej postępowanie ma charakter wewnętrznościelny, a więc wobec osoby świeckiej poza odsunięciem od obowiązków nie może zastosować żadnych innych procedur. Tym bardziej należy powiadomić osobę zainteresowaną o możliwości złożenia doniesienia do państwowych organów ścigania.
3. Osoba składająca zgłoszenie, po uzyskaniu informacji, o których mowa w ust. 2 — jeśli sprawa dotyczy siostry — powinna sformułować zgłoszenie na piśmie. Jeżeli tego nie uczyni, podstawą do podjęcia dalszych czynności staje się protokół z odbytej rozmowy, podpisany w miarę możliwości przez wszystkich jej uczestników.
4. Po rozmowie, o której mowa w ust. 2, do podjęcia kolejnych czynności potrzebna jest opinia biegłego psychologa.
5. W sytuacji, gdy ani osoba skrzywdzona, ani rodzice (opiekunowie prawni) nie są zainteresowani złożeniem doniesienia do organów ścigania, kwestię tę rozstrzyga w uzgodnieniu z psychologiem osoba lub komisja uprawniona do przyjęcia zgłoszenia, z zastrzeżeniem art. 304 k.p.k..

Art. 17

W celu uzyskania niezbędnych informacji, dotyczących domniemanego przestępstwa, przełożona Centrum, działając sama, poprzez osobę lub komisję, o których mowa w art. 16 ust. 1, powinna podjąć niezbędne czynności, zmierzające do zbadania okoliczności i zebrania dowodów. Mogą nimi być:

1. wezwanie siostry i jej przesłuchanie;
2. przesłuchanie osób posiadających wiedzę na temat domniemanego przestępstwa;
3. przeprowadzenie wizji lokalnej.

Art. 18

1. Czynności i działania podejmowane przez przełożoną Centrum wobec podejrzanej siostry mogą obejmować:
 - odsunięcie od obowiązków wynikających z powierzonych urzędów, posług lub zadań celem uniemożliwienia ewentualnej kontynuacji przestępstwa; jeśli ujawnione fakty dotyczyłyby bieżących wydarzeń i wydawałyby się prawdopodobne, przełożona ma prawo odsunąć oskarżaną siostrę od pracy z dziećmi i młodzieżą do czasu wyjaśnienia sprawy;
 - zapewnienie siostrze odpowiedniej opieki psychologiczno-terapeutycznej;
 - zmianę wspólnoty, gdzie nie będzie podejmowała prac opiekuńczych, edukacyjnych i wychowawczych.
2. Jeśli oskarżenie dotyczy czynów sprzed wielu lat, przełożona po inna zachęcić siostrę do wyrażenia uprzedniej, wyraźnej, świadomej i wolnej zgody na poddanie się specjalistycznej diagnozie, czy też, jeśli byłoby to konieczne, także terapii. Do czasu wyjaśnienia zarzutów siostra nie może być dopuszczona do posługi wśród dzieci oraz osób bezradnych
3. Gdyby oskarżenie zostało wniesione przeciwko zmarłej siostrze, nie należy wszczynać dochodzenia, chyba że zasadnym wydałoby się wyjaśnienie sprawy dla dobra Zgromadzenia i Kościoła. Osobę wnoszącą oskarżenie należy powiadomić o tych okolicznościach.

Art. 19

Wobec podejrzanej osoby świeckiej przełożona Centrum zobowiązana jest odsunąć ją od obowiązków aż do czasu wyjaśnienia sprawy.

Art. 20

1. W celu przeprowadzenia procedury kanonicznej niezbędne jest zgromadzenie i opracowanie następujących dokumentów:
 - sformułowanego na piśmie zgłoszenia lub protokołu z odbytej rozmowy, o których mowa w art. 16 ust. 3;
 - protokołu przeprowadzonej rozmowy z podejrzaną lub oskarżoną siostrą;
 - protokołu przeprowadzonej wizji lokalnej;
 - protokołów rozmów z osobami posiadającymi wiedzę w sprawie;
 - opinii biegłego;
 - wszelkich innych dokumentów, zarówno publicznych, jak i prywatnych, które wydają się pożyteczne do rozpoznania sprawy.
2. Dokumenty opracowane na okoliczność prowadzonej procedury kanonicznej należy przechowywać w archiwum tajnym sekretariatu generalnego. Wszelka dokumentacja wstępnego dochodzenia przełożonej Centrum jest z zasady przeznaczona jedynie do wewnętrznego użytku przełożonych zakonnych, prowadzących sprawę. Przełożona jednak rozważyć po konsultacji z przełożoną generalną, czy dokumentacja ta stanowi

podstawę do złożenia odrębnego doniesienia do właściwych organów państwowych, zgodnie z prawem polskim.

Art. 21

1. Po zakończeniu wstępnego dochodzenia, w którego wyniku stwierdzono wiarygodność zgłoszenia, o którym mowa w art. 9, przełożona Centrum przekazuje sprawę przełożonej generalnej w formie pisemnego sprawozdania, zawierającego wnioski, sposób rozwiązania zaistniałej sytuacji oraz sugestie na przyszłość. Przełożona generalna przekazuje dalej sprawę odpowiedniej instytucji kościelnej.
2. Także w przypadku zatrzymania lub podjęcia przez sąd decyzji o zastosowaniu wobec siostry tymczasowego aresztowania lub innego środka zapobiegawczego, w związku z postawieniem zarzutu popełnienia czynu opisanego w rozdziale XXV Ustawy Kodeks karny — przełożona generalna powinna powiadomić o tym fakcie odpowiednią instytucję kościelną.

Art. 22

Po zakończeniu wstępnego dochodzenia, w którego wyniku nie stwierdzono wiarygodności zgłoszenia, o którym mowa w art. 9, przełożona Centrum zobowiązana jest niesłusznie podejrzewaną osobę zaangażowaną w placówce lub w działalności przywrócić w obowiązkach i czynnościach, w których została zawieszona i uczynić wszystko, aby przywrócić jej utracone dobre imię, które ucierpiało na skutek bezpodstawnego oskarżenia.

Art. 23

We wszystkich przypadkach informacji dla mediów udziela wyłącznie osoba wyznaczona do tego przez przełożoną generalną.

8. Zasady formacji chroniące przed wykorzystaniem seksualnym dzieci i osób bezradnych

Fundamentem formacji do życia zakonnego jest budowanie osobistej relacji Bogiem. W formacji nie może zabraknąć właściwego traktowania i przeżywania sfery seksualnej oraz umiejętnego przygotowania do życia w czystości i celibacie. Szczególnym zadaniem formatorów jest ukazywanie, przy pomocy różnorodnych form i środków, pozytywnego wymiaru sfery seksualnej, niezbędnego w dojrzałym budowaniu relacji międzyludzkich.

Kształtowanie właściwej tożsamości seksualnej powinno dokonywać się przez świadomą akceptację tej sfery i ukierunkowanie jej na głębszą integrację ze sferą emocjonalną i duchową. W przekazie formatorek powinno akcentować się wartości życia w czystości i celibacie jako radosnego daru z siebie, składanego Bogu i ludziom.

Art. 1

1. Przedmiotem wykładów i konferencji dla przygotowujących się do życia zakonnego powinna być tematyka związana z kształtowaniem dojrzałej seksualności. Należy ją uwzględnić również w innych działaniach służących rozwojowi życia duchowego.
2. Kandydatki do życia zakonnego powinny otrzymać konieczną wiedzę w zakresie odpowiedzialności, na forum kościelnym i państwowym za przestępstwa przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu w szczególności popełnione z osobami niepełnoletnimi, a także w zakresie obowiązujących procedur przewidzianych w prawie powszechnym i w prawie lokalnym w odniesieniu do kontaktu z ofiarami przestępstw seksualnych, popełnionych przez duchownych i siostry zakonne.

Art. 2

1. Siostry pracujące z dziećmi, młodzieżą i niepełnosprawnymi powinny być przeszkolone do profesjonalnego kontaktu z tymi grupami.
2. W ramach spotkań dla sióstr katechizujących, nauczających i wychowujących powinno się je uwrażliwiać na wszelkiego rodzaju przestępstwa przeciw wolności seksualnej i obyczajowości, które mogą być popełnione w stosunku do niepełnoletnich, a także osób bezradnych.

- placówki ochrony zdrowia – np. pomagają uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach;
- komisje rozwiązywania problemów alkoholowych – podejmują działania wobec osoby nadużywającej alkoholu;
- punkty nieodpłatnej pomocy prawnej – pomagają w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

USJK_SOM

10. Osoby odpowiedzialne za ochronę dzieci i podejmowanie interwencji w Zgromadzeniu Sióstr Urszulanek SJK:

s. Aleksandra Kmieciak – Przełożona Centrum Pniewsko-Poznańskiego: wspólnoty w Pniewach, Poznaniu, Bydgoszczy, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Lipnicy, Otorowie, Sokolnikach Wielkich, Słupsku, Szczecinie.

przelezona.centrum.poznan@urszulanki.pl

s. Anna Renkiewicz – Przełożona Centrum Warszawskiego: wspólnoty w Warszawie, Augustowie, Krakowie, Lipnicy Murowanej, Lublinie, Ludźmierzu, Milanówku, Ożarowie, Tarnowie, Zakopanem.

przelezona.centrum.warszawa@urszulanki.pl

s. Maria Piotrowska - Przełożona Centrum Łódzko-Sieradzkiego: wspólnoty w Łodzi, Sieradzu, Częstochowie, Łęczycy, Kaźmierzu, Ozorkowie, Sycowie.

przelezona.centrum.lodz-sieradz@urszulanki.pl

s. Anna Papierz – delegatka ds. ochrony dzieci i młodzieży

delegatka.usjk@urszulanki.pl

tel. 797 741 721